

Gepubliceerd in: Maandblad Reintegratie nr. 9, 2007, p. 6 - 10
KOSTENEFFECTIVITEIT RE-INTEGRATIETRAJECTEN

Drs. Maikel Groenewoud

2007

Regioplan Beleidsonderzoek
Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam
020-5315315

maikel.groenewoud@regioplan.nl

Inleiding

De effectiviteit van de inspanningen van re-integratiebedrijven wordt regelmatig besproken maar is vrij moeilijk te bepalen. Zijn de inspanningen pas effectief als ze direct tot een baan leiden of moet de mate waarin de kans op een baan wordt vergroot als maatstaf worden genomen? Het laatste is lastig op een objectieve wijze vast te stellen. De contracten die het UWV met veel re-integratiebedrijven sluit, zijn mede daarom veelal gebaseerd op daadwerkelijke plaatsingspercentages m.a.w direct en objectief meetbare criteria.

In 2004 namen UWV en PGGM het initiatief om re-integratie van langdurig arbeidsongeschikten in de sector zorg en welzijn via innovatieve methodes gezamenlijk te bevorderen (Zorg maakt werk PGGM). Een onderdeel van dit project was het programma Casemanagement Zorg en Zekerheid uitgevoerd door het re-integratiebedrijf Casemanagement Center (CMC). Het project was bedoeld een bijdrage te leveren aan het oplossen van de arbeidstekorten in de zorg en om via gerichte re-integratie de pensioenpremies en uitkeringsgelden beheersbaar te houden. Er werd naar gestreefd om de weg naar werk voor WAO'ers gemakkelijker te maken en dat past precies bij de wens van de overheid om zoveel mogelijk burgers aan het werk te krijgen.

In opdracht van UWV heeft Regioplan Beleidsonderzoek uit Amsterdam de (kosten)effectiviteit onderzocht van bepaalde re-integratietrajecten voor WAO'ers. Ongeveer de helft van de onderzochte trajecten was van het re-integratiebedrijf CMC. Alle trajecten van dit bedrijf die zijn onderzocht waren onderdeel van het project 'Zorg maakt werk PGGM'. Het betrof hier een opleiding tot casemanager. CMC biedt duurdere trajecten aan dan de meeste andere onderzochte re-integratiebedrijven. De gemiddelde geoffreerde trajectkosten van deze trajecten bedragen 8.150 euro terwijl dat bij andere bedrijven 4.393 euro is. Dit verschil wordt veroorzaakt door de vele scholingsaspecten die de door CMC aangeboden trajecten bevatten. De resultaten en kosten van deze trajecten hebben wij kunnen afzetten tegen die

van andere re-integratietrajecten gericht op dezelfde doelgroep. In dit artikel zullen de belangrijkste uitkomsten van het onderzoek aan de orde komen.

Doel 1^e deel onderzoek

Ruim 4.500 cliënten van UWV en PGGM waren voor het project 'Zorg maakt werk PGGM' aangeschreven. Tien procent van deze cliënten (455) is ook daadwerkelijk gestart met de opleiding. Tachtig personen zijn voortijdig gestopt met de opleiding. Per 1 juli 2007 had 60% van de afgestudeerden een baan, dit komt overeen met 50% van het totale aantal mensen dat is gestart met de opleiding. Dit is een vrij hoge score, zeker gezien de kenmerken van de doelgroep: gemiddelde leeftijd 43,5 jaar, gemiddelde WAO-duur 7 jaar en 40% was 80-100% arbeidsongeschikt. Studenten stroomden uit in vele verschillende casemanagementfuncties waaronder consultant re-integratie, klantmanager WMO, verzuimbegeleider en zorgcoördinator.

Het oorspronkelijke doel van dit onderzoek was te bepalen of er meetbare verschillen zijn tussen mensen die de opleiding tot casemanager bij CMC met succes afronden en de mensen waarbij dat niet het geval is. Er is hierbij gebruikgemaakt van verscheidene regressietechnieken. Er is een aantal modellen geconstrueerd voor de selectie van de in potentie meest geschikte deelnemers voor de opleiding tot casemanager. Als er meetbare verschillen zijn vast te stellen en het mogelijk blijkt te zijn een goed voorspellend regressiemodel te bouwen, kunnen uit de totale AG-populatie van UWV de in potentie meest geschikte deelnemers voor de opleiding tot casemanager worden geselecteerd.

Eerste resultaten

De analyses van de oorspronkelijk bestudeerde data hebben laten zien dat er verbanden tussen variabelen en personen zijn die het mogelijk maken beter te voorspellen of iemand wel of niet een opleiding tot casemanager met succes zal afronden en vervolgens eventueel geplaatst zal worden. De aard van de onderzochte data maakte het echter niet mogelijk om sterkere uitspraken te doen. Vrijwel alle deelnemers die de opleiding tot casemanager volgden, waren voorheen actief in dezelfde sector (Welzijn & Zorg). Dit was het gevolg van het feit dat de oorspronkelijke doelgroep bestond uit werknemers die hun pensioenregeling bij PGGM ondergebracht hadden omdat zij in deze sector werkzaam waren. Op basis van de beschikbare gegevens konden we daarom slechts in beperkte mate uitspraken doen over de totale AG-populatie. Deze is immers opgebouwd uit cliënten afkomstig uit vele verschillende sectoren. Een ander punt van belang is het feit dat het onderzochte databestand voor het grootste gedeelte uit vrouwen bestond (90%). Dit wijkt eveneens sterk af van de totale AG-populatie. Het feit dat de mensen vrijwillig aan deze pilot hebben meegedaan, speelt ook een grote rol, omdat deze groep daardoor vrijwel zeker (in ieder geval wat motivatie betreft) geen goede afspiegeling is van de totale populatie. Het oorspronkelijke doel van het onderzoek kon dus niet volledig worden gerealiseerd. In samenspraak met UWV is er daarom voor gekozen het onderzoek een andere invulling te geven. Deze nieuwe invulling

komt het vervolg van dit artikel aan bod.

Doel 2^e deel onderzoek

Een deel van de mensen die was aangeschreven voor de pilot van de opleiding tot casemanager heeft een ander re-integratietraject gevolgd. UWV wilde graag weten wat de kosteneffectiviteit is van de verschillende soorten trajecten en of er een verband is tussen de geoffreerde kosten van een traject en de plaatsingspercentages. Het doel van dit deel van het onderzoek was om erachter te komen of het ter beschikking stellen van meer financiële middelen tot betere resultaten/meer plaatsingen leidt. UWV wilde weten of het verantwoord is om veel geld te steken in dure opleidingstrajecten zoals die van CMC, m.a.w. of dergelijke trajecten resulteren in hogere plaatsingspercentages. De resultaten zijn gebaseerd op een databestand dat 429 afgeronde re-integratietrajecten bevatte. De re-integratietrajecten startten in de periode april 2004 – december 2005 en zijn afgerond voor 1 januari 2007. Ongeveer 50% van deze trajecten werd door CMC aangeboden.

WAO-uitstroom

Van de personen die een traject hebben afgerond ontving op 1 januari 2007 een kleiner percentage nog WAO dan het geval was bij de mensen die geen enkel traject hebben gevolgd (73,4 vs. 77,1%). Bij de mensen die een CMC-traject hebben afgerond en vervolgens zijn geplaatst, ligt dit percentage op 67%. Hierbij dient te worden opgemerkt dat hoewel de mensen die een traject hebben afgerond (en eventueel geplaatst zijn) 'slechts' in 4 respectievelijk 10 procent meer gevallen helemaal geen WAO meer ontvingen, een aanzienlijk groter deel van hen inmiddels wel een lagere WAO-uitkering ontving aangezien vijftig procent van hen werkte. Van de geplaatsten heeft 45% een lagere AO-klasse na afloop van het traject dan bij aanvang. Slechts 9% heeft na afloop van het traject een hogere AO-klasse. Verder is het zo dat als iemand weer volledig aan het werk gaat, het in ieder geval tenminste drie maanden duurt voordat die persoon in de registratiesystemen niet meer als WAO'er wordt geclassificeerd. In eerste instantie wordt namelijk alleen het uitkeringsbedrag op nul gezet, maar de status van WAO'er blijft nog minstens drie maanden gehandhaafd. Wij gaan er dan ook vanuit dat het feitelijke verschil in de mate waarin mensen werken tussen de groep die wel en de groep die niet heeft deelgenomen aan de re-integratietrajecten, groter is dan uit de genoemde cijfers blijkt.

Kosteneffectiviteit

De re-integratietrajecten van CMC leiden tot een hoger plaatsingspercentage dan de trajecten die bij andere re-integratiebedrijven zijn ingekocht. Het belang van de factor motivatie moet hierbij niet worden onderschat. De mensen die een traject bij een ander bedrijf dan CMC hebben gevolgd, hadden er in eerste instantie niet voor gekozen om een (CMC-)traject te volgen.

Voor de onderzochte trajecten geldt dat er een positieve samenhang is tussen

de geoffreerde kosten en het geplaatst zijn van een cliënt. Hoe hoger deze kosten, des te hoger het algemene plaatsingspercentage. De verklaring hiervoor is in het geval van de onderzochte trajecten terug te voeren op de inhoud van de trajecten. De duurdere trajecten (van CMC) bevatten vaak meer inhoudelijke componenten, met name scholing. Dit wil niet zeggen dat duurdere trajecten per definitie leiden tot hogere plaatsingspercentages. Het gaat (ook) om de wijze waarop de trajecten inhoudelijk worden vormgegeven, gebruikmakend van de beschikbare financiële middelen.

Het gemiddelde uitkeringsbedrag van de personen die we hebben onderzocht, was 490 euro op maandbasis. Op basis van de contracten van de geplaatste cliënten zou dat in totaal in ieder geval ten minste een besparing opleveren van 840.000 euro. We gaan er hierbij vanuit dat de cliënten minstens het aantal maanden dat in hun contract staat (6-12 maanden) werkzaam zijn en bovendien helemaal geen WAO meer ontvangen. De trajecten van deze geplaatste cliënten hebben in totaal 1.320.000 euro gekost. Als de cliënten dus alleen de periode werkzaam zouden zijn die in hun contract staat aangegeven, zou de besparing niet opwegen tegen de kosten. De trajecten zouden dan 480.000 euro meer kosten dan dat ze opleveren. Maar wanneer de cliënten langer werkzaam blijven dan de formele contractduur, zal de besparing binnen een jaar wel groter zijn dan de gemaakte kosten. Op 1 juli 2007 is het grootste deel van de cliënten die op 1 januari 2007 geplaatst waren, nog steeds aan het werk. Het lijkt er dus op dat de besparing inderdaad gerealiseerd is/zal worden.

AO-klasse

Des te lager de AO-klasse van de onderzochte cliënten op 1 januari 2007 (na afloop van het traject), des te hoger de plaatsingspercentages. Als echter alleen de trajecten worden bestudeerd die niet door CMC worden aangeboden, blijkt dit verband minder sterk te zijn en ook niet meer statistisch significant. De AO-klasse bij aanvang van een traject blijkt op basis van deze dataset geen grote rol te spelen. Het gaat meer om de AO-klasse na afloop/op 1 januari 2007. Het is hierbij belangrijk op te merken dat de AO-klasse bij aanvang door veel bedrijven niet altijd is ingevuld. Hierdoor was het vaak niet mogelijk vast te stellen of er een verandering in AO-klasse was opgetreden. Door CMC zijn deze gegevens overigens wel vrijwel altijd bijgehouden en bij de analyse van hun trajecten speelde dit probleem dan ook niet. Voor de cliënten van CMC geldt dat degenen die op 1 januari 2007 een lagere AO-klasse hadden dan bij aanvang van het traject, vaker geplaatst zijn. Dit betekent dat cliënten die gezonder zijn in de zin dat ze een lagere AO-klasse hebben dan bij aanvang van het traject, vaker aan het werk zijn dan cliënten bij wie dat niet geval is. Dit doet vermoeden dat 'gezondere' mensen makkelijker aan een baan komen. Het valt echter ook zeker niet uit te sluiten dat deze cliënten juist als gevolg van het feit dat ze werken naar verloop van tijd in een lagere AO-klasse zijn terecht gekomen. Van de onderzochte CMC-clieënten had ongeveer 40% bij aanvang van het traject een AO-klasse van 80-100%. Per 1 januari 2007 stond 32% als zodanig geregistreerd en als alleen

de geplaatsten worden geselecteerd, komt dit percentage uit op 24%. Dit alles laat zien dat het wel degelijk mogelijk is om deze groep weer te activeren en naar werk te begeleiden.

Trajectduur

De plaatsingspercentages hangen ook sterk samen met de trajectduur. Het is niet zo verwonderlijk dat trajecten met een duur van minder dan 365 dagen inmiddels vaker in een plaatsing hebben geresulteerd. Hierbij dient te worden opgemerkt dat ook voor deze 'kortere' trajecten nog steeds geldt dat er wel degelijk sprake is van een vrij lange trajectduur (207 dagen). Omdat de mensen die aan deze trajecten hebben deelgenomen eerder klaar zijn, hebben ze al langer de tijd gehad om aan een baan te komen. Verder hebben langere trajecten vaak betrekking op moeilijker plaatsbare groepen en kennen ze in de regel meer tussentijdse uitvalmomenten. De meest kansrijke personen zullen naar alle waarschijnlijkheid al eerder uitstromen, men kan hierbij denken aan jongeren en mensen met relatief lichte beperkingen. De duur van trajecten die tot een plaatsing hebben geleid, is bij CMC hoger dan bij de overige bedrijven, 353 tegen 211dagen. Dit is niet verwonderlijk aangezien de trajecten van CMC tenminste 9 maanden duren, waaronder een praktijkmodule van zes maanden. Verder is de tussentijdse uitval erg beperkt wat vrij opmerkelijk is gezien de toch vrij lange gemiddelde trajectduur.

Conclusie

De belangrijkste conclusie is dat de relatief dure re-integratietrajecten met veel inhoudelijke componenten, in het geval van de oorspronkelijke doelgroep (WAO'ers afkomstig uit de zorg), leiden tot hogere plaatsingspercentages. Dit onderzoek laat zien dat het wel degelijk goed mogelijk is om moeilijk plaatsbare groepen met een relatief hoge leeftijd, lange WAO-duur en een hoog arbeidsongeschiktheidspercentage, aan het werk te helpen. Verder is het zo dat de kosten van de succesvol afgeronde trajecten naar schatting binnen 2 jaar terugverdiend kunnen worden.